

**SUBFONS DEL SERVEI DE
BIBLIOTEQUES DEL FRONT**

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

ARXIU ADMINISTRATIU
(2012)

[Identificació](#)

[Context](#)

[Contingut i estructura](#)

[Condicions d'accés i ús](#)

[Documentació relacionada](#)

[Notes](#)

[Control de la descripció](#)

[Llista de components](#)

IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

CAT BC. Servei de Biblioteques del Front

Títol

Servei de Biblioteques del Front

Data(es)

1937-1939

Nivell de descripció

Subfons

Volum i suport de la unitat de descripció

8 capsos

CONTEXT

Nom del productor

Servei de Biblioteques del Front

Història de l'organisme / Notícia biogràfica

Des dels inicis de la guerra, el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, creat l'octubre de 1936, va preocupar-se de la difusió de la informació al llarg del front i de mantenir la moral dels combatents amb activitats que omplissin els llargs espais d'oci que sovint havien de passar. La tramesa de llibres a través dels serveis de Correus va

ser una de les seves activitats principals. Altres organitzacions com ara partits polítics, sindicats i biblioteques populars, hi van col·laborar, enviant per aquest sistema, en els tres primers mesos de guerra, més de 15.000 llibres al Front d'Aragó, als campaments i als hospitals de ferits. Aquests primers lliuraments es van mostrar aviat insuficients. La Conselleria de Cultura va crear aleshores el Servei de Biblioteques del Front a partir d'un Pla, aprovat el febrer de 1937, en el que Jordi Rubió, com a director del Servei Tècnic de Biblioteques Populars, hi va participar activament. Era basat en les experiències americanes de la Primera Guerra Mundial i en els tractats britànics sobre les biblioteques d'hospitals. El Servei dependria de la Comissió de les Lletres Catalanes i seria administrat per la Direcció Tècnica de Biblioteques Populars amb Jordi Rubió com a responsable. Donaria cobertura a la primera línia de foc, a la reraguarda, als hospitals de sang, als de convalescència i a les cases de repòs.

Història arxivística

Els documents del Servei de Biblioteques del Front constitueixen un subfons de l'Arxiu Administratiu de la Biblioteca de Catalunya. Són documents que s'han conservat sempre en aquesta institució per la condició del director del Servei de director, també, de la Biblioteca de Catalunya. En els anys 90 del segle XX, es van numerar els documents de manera provisional per posar-los a l'abast dels investigadors.

Dades sobre l'ingrés

Aquest subfons ha format part de l'arxiu de la Biblioteca de Catalunya des que el Servei de Biblioteques del Front va començar a generar documents durant la Guerra Civil.

CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

El subfons consta de 8 capses 1,5 metres lineals. Consta de documents sobre tramesa de llibres, catàlegs, diaris del bibliobús i correspondència rebuda dels soldats.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

El fons és històric i és de conservació permanent, per tant, no està sotmès a avaluació, tria o eliminació.

Incrementos

No es preveuen increments

Sistema d'organització

Els documents s'han conservat físicament en l'ordre que tenien.

CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés:

L'accés és lliure i total, llevat dels casos en què, per necessitats de restauració o de dipòsit per a exposicions, els documents siguin exclosos de consulta. La documentació no està microfilmada ni digitalitzada, cosa que fa que, per ara, s'hagin de consultar els originals.

Condicions de reproducció:

La reproducció dels documents està subjecta al seu estat de conservació i a les condicions que marca la normativa vigent a la Biblioteca de Catalunya.

Llengües i escriptures dels documents:

Estan escrits essencialment en català.

Característiques físiques i requeriments tècnics

Els documents es troben en bon estat de conservació

Instruments de descripció

El catàleg del fons és l'únic instrument de descripció complet.

DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals:

Els documents són originals

Existència i localització de còpies:

No es coneixen actualment.

Unitats de descripció relacionades:

A la Biblioteca de Catalunya es conserva un manuscrit (Ms 4020) que conté un dietari de les Biblioteques del Front que és un registre de factures. A la Biblioteca Universitària de Barcelona es conserva un fons de llibres que pertanyien al Servei de Biblioteques del Front, i el mateix a la Biblioteca Pública de Tarragona (312 títols)

Bibliografia:

Existeix una monografia sobre el Servei de Biblioteques del Front: Maria C. Cugueró i Conchello, Maria Teresa Boada i Vilallonga, Vicenç Allué i Blanch, *El Servei de Biblioteques del Front 1936-1939*, Barcelona: Diputació de Barcelona, 1995. I una ponència de Teresa Huguet Termes, *Reading in the war: the Catalan 'Library Services of the Front' as a means for the popularisation of science and technology, 1937-1939*. Congrés : 5th STEP Meeting. "Popularisation of Science and Technology in the European Periphery" Organitzat per UAB, CEHIC (Centre d'Estudis d'Història de la Ciència) 1-3-juny 2006, Museu de Menorca - Maó (Menorca) També: Cristina Barbé Aragonès, "El Servei de Biblioteques del Front. La col·lecció conservada a la Biblioteca Pública de Tarragona". a *Item: Revista de biblioteconomia i documentació*, núm. 47 (set.- des. 2007)

NOTES

Els topogràfics antics consten a la descripció actual.

CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i fonts:

La descripció ha estat realitzada per Reis Fontanals Jaumà completant les descripcions de Vicenç Allué, Maria Cugueró i Teresa Boada.

Regles o convencions:

A nivell de subfons, s'ha utilitzat la NODAC

Data de la descripció:

Catàleg realitzat l'any 1990 i revisat el 2004.

LLISTA DE COMPONENTS

Biblioteca de Catalunya - Servei de Biblioteques del Front

Arxiu Administratiu - Capsa 516

1. Abreviatures
 - 1.1 Targeta amb abreviatures utilitzades
 - 1.2 Model de carta
 - 1.3 Model de carta
2. Bateries costa
 - 2.1. 1938, maig 1. Roses. Carta de Pere Montserrat, milicià de cultura, al Servei de Biblioteques del Front, demanant llibres. Llista manuscrita.
 - 2.2. 1938, maig 3. Barcelona. Circular del comissari de guerra i del comandant principal de la Defensa de Costes als caps dels sectors de Barcelona, Roses i Guíxols, disposant que cada unitat tingui un milicià de cultura per atendre el bibliobús. Còpia.
 - 2.3. Sense data. Carta de Pere Montserrat, milicià de cultura al Servei de Biblioteques del Front, proposant la creació d'una central a Roses per distribuir els llibres entre les 12 bateries del sector.
 - 2.4. Llista manuscrita de llibres o revistes que cal preparar per a Vilanova.
3. Bibliobús
 - 3.1. Vuitè recorregut del bibliobús (20-22 de juliol de 1938). Fulls de notes. Recorregut del bibliobús (12-14 de novembre de 1938) Unitats servides. Informe sobre el bibliobús quan es troba a Barcelona entre viatges (esborrany). Nota sobre cartolina. (10f)
4. Biblioteques Populars
 - 4.1 1938, agost 16, Sitges. Llista mecanoscrita de llibres que ofereix la biblioteca Santiago Rusiñol de Sitges
 - 4.2 1938, maig -juliol Notes d'Aurora Díaz Plaja sobre el moviment de llibres
 - 4.3 1938, octubre 28. Manresa. Carta de la bibliotecària Balanzó a Mª Felipa Espanyol sobre els llibres que els ha ofert per a les Biblioteques del Front
 - 4.4 1938, octubre 22 Palafrugell. Carta d'Antonieta Matosas a Felipa Espanyol.
5. 1938 Estadístiques de lectures a les diferents casernes, campaments i bateries de soldats. També a les biblioteques populars
6. 1937-1938 Impressions. Valoracions literàries fetes pels soldats.(25 documents)
7. Demandes de llibres (notes manuscrites)
8. 1938 Demandes especials
9. 1938-1939. Factures (2 documents)
10. Fitxers. Contingut (notes manuscrites)

11. Hospitals . Barcelona. Ofici enviat al Servei de Biblioteques del Front pel comissari delegat de guerra de l'Hospital de Vallcarca (2f)
12. Impremta. Mostres d'impresos. Notes manuscrites d'Aurora Díaz-Plaja sobre organització del Servei.
13. Organització. Informes i notes. (A. Díaz-Plaja i altra)
14. Organització de la Central. Notes manuscrites
15. Préstec. Instruccions
16. Reunions. Acords. Notes sobre organització. A. Díaz Plaja, Espanyol, Ponjoan..
17. Reportatges Servei: Retalls de premsa amb reportatges sobre el Servei de Biblioteques del Front. Fotografia d'un bibliobús.

Arxiu Administratiu - Capsa 1446

1. 1937-1938 Biblioteques del Front
1938, març-octubre. Resolucions del Departament de Cultura de la Generalitat sobre les Biblioteques del Front (7 doc.) 1938, nov.-des Oficis del cap de secció del Departament de Cultura adreçats al Servei de Biblioteques del Front demanant la tramesa de dades sobre el seu funcionament (2 doc)
(top. antic: A1)
2. 1938, des. Comunicats de Conselleria de Cultura que es refereixen a demandes però que no ho són (5 doc.) (top. Antic: A2)
3. 1938, maig-desembre. Justificacions de pagaments al personal i de lots de llibres (16 doc) (top antic : A3)
4. 1938, març-desembre. Lliuraments i pressupostos (20 doc) (top antic: A4)
5. 1938-1939 Correspondència (44 cartes) Llistats de llibres (top antic: B1)
6. 1938, abril-desembre. Conselleria. Factures aprovades (9 doc) (top antic: C1)
7. 1938, juny- desembre Factures llibres pagats al comptat (25 doc) / 1938, setembre-octubre. Rebuts del salari de treballadores del Servei (10 doc) / Segells de correus (11 de 5 cts, 14 de 30 cts, 4 de 50 cts) (top antic: C2)
8. 1938, abril-setembre. Factures (100 doc) (top antic: C3)
9. 1938, setembre-desembre. Factures (25 doc) (top antic: C4)
10. 1938, juliol-octubre. Factures llibres especials (28 doc) (top antic: C5)
11. 1938, marc-1939, gener. Factures no llibres (32 doc) (top antic: C6)
12. 1937, novembre-1938, octubre. Fulls enquadernador retornats amb preu. (29 doc) (top antic: C7)
13. 1938-1939. Còpies demandes de llibres a diferents llibreries (top antic: E1)
14. 1939, setembre-octubre. Llistes de donatius de llibres (13 doc) (top antic: E1)

Arxiu Administratiu - Capsa 1447

1. 1937-1938. 10è Cos de l'Exèrcit. Subcentral de Sarinyena. Demandes i proveïments de llibres, classificats per unitats i divisions de l'exèrcit. Inclou 3 exemplars del *Catàleg dels llibres. Llista primera*. (top antic F1)
2. 1937-1938. 11è Cos de l'Exèrcit. Subcentral de Sarinyena. Demandes i proveïments de llibres, classificats per unitats i divisions de l'exèrcit. Inclou 3 exemplars del *Catàleg dels llibres. Llista primera* i 1 exemplar del *Catàleg dels llibres. Llista segona*. (top antic F2)
3. 1937-1938. 21è Cos de l'Exèrcit. Subcentral de Sarinyena. Demandes i proveïments de llibres, classificats per unitats i divisions de l'exèrcit. (top antic F3)

Arxiu Administratiu - Capsa 1448

1. 1937-1938. Subcentral de Sarinyena. Forces independents. Demandes i proveïments de llibres classificats : Artilleria, Aviació, Lectors que es relacionen directament amb el servei. Inclou 3 exemplars del *Catàleg dels llibres. Llista segona* i 1 exemplar del *Catàleg dels llibres. Llista primera*. (top antic F4)
2. 1937. Subcentral de Sarinyena. Sanitat. Hospitals de Boltanya, Bujaraloc, Montçó, Sarinyena i Barbastre. (top antic F5)
3. 1938, novembre-desembre. Còpies Correspondència (no demandes) (2 doc) (top antic G1)
4. 1938, març-agost. Demandes (numerades de la 178 a la 400) (top antic H1)

Arxiu Administratiu - Capsa 1449

1. 1938, juliol-desembre. Demandes (numerades de la 401 a la 520) (top antic H2)
2. 1938, setembre – 1939 gener. Demandes (numerades de la 521 a la 541) (top antic H3)
3. 1938, maig. Cartes de presentació (2 doc) (top antic H4)
4. 1938, desembre-1939, gener. Correspondència que es refereix a demandes (3 doc) (top antic H5)
5. 1938, juny-desembre. Demandes de donatius de llibres (7 doc) (top antic H6)
6. 1938 i s.d. Llistes de llibres demanats (4 doc) (top antic H7)
7. 1939, maig-desembre. Correspondència. Oficis i agraïments (14 doc) (top antic H8)
8. 1938, juny. Hospitals de Sang. Correspondència sobre préstec i assistència tècnica i bibliogràfica. (33 doc. Ordenats alfabèticament) (top antic H9)
9. 1938, juliol-1939, gener. Rebut de donatius de llibres (2 doc) (top antic I1)

Arxiu Administratiu - Capsa 1450

1. 1938, octubre-agost. Rebut de llibres (núm.300-374) (75 doc) (top antic I2)
2. 1938, setembre-octubre. Rebut de llibres (núm. 374bis-500) (125 doc) (top antic I3)
3. 1938, nov. 1939, gener. Rebut de llibres (núm. 501-633) (134 doc) (top antic I4)
4. 1938, setembre-1939, gener. Rebut de llibres (núm. 633-654) (22 doc) (top antic I5)
5. 1938 abril-desembre. Rebut mobiliari (top antic I6)
6. 1938, abril-juliol. Correspondència (còpies) (74 doc) (top antic I7)
7. 1938, juliol-octubre. Correspondència (còpies) (105 doc) (top antic I8)

Arxiu Administratiu - Capsa 1451

1. 1938, setembre-1939, gener. Correspondència (còpies) (top antic I9)
2. 1938, juliol-setembre. Bibliobús. Avisos per recollir llibres (4 doc) (top antic I10)
3. 1939, gener 5. Avís al Servei de Biblioteques del Front de trasllat d'una unitat d'aviació a Sant Julià de Vilatorrada (1 doc) (top antic I11)
4. 1938, maig-octubre. Raports i diaris dels recorreguts del Bibliobús fets per Mª Felipa Espanyol, Concepció Guarro i Aurora Díaz Plaja. Esborrany amb anotacions d'unes *Normes per a l'organització de les biblioteques d'Hospitals*. Adjunta material tècnic. (top antic J1)
5. 1938, maig-setembre. Justificacions de despeses en recorreguts del Bibliobús (top antic K1)

6. Annex . Treballs i documents d'Aurora Díaz Plaja preparatius del bloc Guerra Civil de l'exposició projectada per la Biblioteca de Catalunya en homenatge a Jordi Rubió l'any 1983. Còpies dels diaris del bibliobús (top antic: L1)

Arxiu Administratiu - Capsa 1452

1. 1938, abril 6 - 1938, agost 18
Rebutts de llibres. (300 documents)